

www.e-rara.ch

**Omnium operum divi Eusebii Hieronymi Stridonensis Tomus
primus[-nonus]**

Hieronymus, Sophronius Eusebius

Apud inclytam Basileam, [1516]

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-150989>

[Ruffinus De Adulteratione Librorum Origenis Ad Macarium]

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

C per quot tempora putabimus inueniri unam fortasse uix animā, quæ penitus pura sit, nec per mutatione corporis indigeat. Quod & ipsum si concedatur: rursus suo dogmati contrarium efficitur. Si enim demus paucas qualq; animas per singulas ad perfectionem posse restitui, ut ultra in corpora uenire nō indigeant: necesse est, licet per infinita sæcula & uniuersa tempora, singulis quibusq; animabus ad perfectionem restitutis, cessare iam usum corporum, & per hoc finem mundum recipere ac resolui. Non tamen ita uidetur sanctæ scripturæ, quæ dicit multitudinem peccantium relinquendam esse in fine sæculi. Quod ex eo manifestissime indicatur: quod in euangelio scriptum est: Verūtamē putas ueniens filius hominis inueniet fidem super terrā. Sicut em̄ in dieb⁹ Noe, ita erit aduētus filij hominis. PAMPHI. Et postea q̄ de scripturis multa differuit: ipse iā suam sententiā hoc modo declarat. ORIGENES. Erit autē his qui tunc erūt uindicta, non transmutatio animarum. Non enim iam ad peccandum locus erit: sed alia genera erunt pœnæ. Transmutatio nāq; corporum, pœnam nō faciet peccatorum, ita ut nulla extrinsecus putetur inferri supplicia, quin potius est peccatoribus pœnarum modus, id est, ut pro his quæ in hoc corpore gesserunt, pœnā recipiant delictorum. Manifestum tamē est quod istæ singulæ rationes, his qui possunt eius consequentiam diligenter aduertere: contrariæ sunt huic dogmati, quo perhibentur animæ transmutari. Quod si gentilium authores sequi uolunt qui opinionem istam ex principiorum suorum cōsequentia persecuti sunt dicentes: cum hæc fiant, sine dubio nuncq; mundum istum posse finiri: consequens est eos qui hæc uolunt, scripturæ nostræ non credere, quæ manifestissime pronunciat finem mundi futurum, & nō exquirere in ipsis scripturis expositiones siue assertiones ineptas & inconsequentes: ex quibus nullo genere ostendi potest, quod secundum scripturas nostras nuncq; finis sæculi futurus sit.

DE EADEM RE EX LIBRO DE PROVERBIIS

SOLOMONIS. ORIGENES.

D **V**idetur autem mihi & illa assertio, quæ transformari animas de corporibus in alia corpora asseuerat, peruenisse etiam in aliquos eorum, qui Christo credere uidentur ex quibusdam scripturæ sanctæ occasionibus: non intelligentes quomodo intelligi debeant quæ scripta sunt. Non enim animaduertūt quomodo homo efficiatur aut pullus, aut equus, aut mulus: & putauerunt transmutari humanam animam in pecudum corpora, ut æstimarent quod aliquādo serpentis suscipit corpus uel uiperæ, aliquādo equi uel ceterorum animalium. Iam ergo consequens est, & hoc illos dicere debere, quod diabolus qui leo in scripturis dicitur, corpore leonis utatur: aut draconis carnibus, cum draco nominatur. Ita erit ut secundum illos transmutatio ista animarum perueniat & in dæmonum naturam: ut sit aliquando uel leo uel draco anima habens diabolu, PAMPHILVS. Et paulo post. ORIGENES. Sed superflue sunt istæ omnes adinventiones. Manifestum est enim quod una pœna tam dæmonū naturæ, q̄ humano generi peccatorū, a dño præfinita sit: illam quā dominus sua sententia designauit, dicens: Ite in ignem æternū qui præparatus est diabolo & angelis eius: ostendēs quia eadem species pœnarum, peccatoribus hominibus & diabolo atq; angelis eius preparata sit: licet in eadem pœna diuersa sit quantitas pœnæ. Alius enim grauius ac uehementius cruciatur pro magnitudine peccatorum: alius autem remissi⁹, cuius leuiores & faciliores peccata sunt.

Apologiæ Pamphili pro Origene finis.

RVFFINVS DE ADVLTERATIONE LIBRORVM ORIGENIS AD MACARIVM.

In his quæ in superiori libro secundum apologeticum sancti martyris Pamphili, quē pro Origene græco sermone edidit, prout potuimus uel res poposcit, latino sermone digessimus: illud est quod te desyderiorum uir Macari admonitum esse uolo: ut scias hanc fidei quidem regulam, quā de libris eius supra exposuimus esse, quæ & amplectenda sit & retinenda. In omnibus em̄ his catholicū inesse sensum euidenter probatur: inueniri tamen in eis libris quædam ab his non solum diuersa, sed nōnunq; etiam cōtraria: & ea quæ ueritatis regula non admittit: quæ nos quoq; nec recipimus, nec probamus. Sed hoc unde acciderit, opinionem quæ ad nos usq; peruenit, ne a te quidē uel ab his qui quod uerū est scire

- A** est scire cupiunt, celari uolo: si qui tamen sunt qui audientes id quod uerum est, & quod ipsa ratio indicat acquiescāt: & obrectandi studio nō quoduis malint uerū esse, q̄ id qd' eis obrectādi materiam perimat. Dubitari non puto quod hoc nullo genere fieri potuit, ut uir tam eruditus, tam prudēs, certe quod indulgere etiā accusatores eius possunt: uir qui neq; stultus neq; insanus fuerit, ipse sibi contraria & repugnantia in suis sententijs scriberet. Aut etiam si ullo genere concedamus hoc accidere potuisse: fortassis enim dicit aliquis, quia ea quæ in prima ætate cōscripsit, potest fieri ut obliuisceret in ætate uergenti, & aliter q̄ aliquādo senserat, post proferret: quid faciemus quod interdum in eisdem locis atq; ut ita dixerim, in consequenti per ne capite, sententiæ contrarij sensus inueniuntur inserti? Nunquid in eodem opere eiusdem libri interdum, ut diximus, statim in consequenti capitulo oblitus sui esse potuit: uerbi causa: ut qui superius dixerat nusq̄ inueniri in omī scriptura, ubi spiritus sanctus factus uel creatus esse diceretur, continuo subiiceret, inter cæteras creaturas factum esse spiritum sanctum: aut iterum qui patrem & filium unius substantiæ, quod Græce *ὁμοούσιον* dicitur designauit, in consequentibus statim capitulis alterius esse substantiæ: & creatum poterat dicere eum, quem paulo ante de ipsa natura dei patris pronunciauerat natum: Vel iterum de resurrectione carnis, qui tã euidenter pronunciauit naturam carnis in cælum ascendisse cum uerbo dei, atq; inibi cœlestibus apparuisse uirtutibus, nouum & admirandum eis sui uisum præbentem, possibile erat ut hanc iterum non diceret esse saluandam? Quia ergo hæc incidere ne in eum quidem poterant qui uel mente motus, uel cerebro esset insanus: quid sit in causa, q̄ possum breuiter edocebo.
- Quanta sit hæreticorum temeritas, quā nihil his sancti, nihil pensi sit: facile intelligi datur ex his quæ frequēter & ausi sunt & conuicti. Nam sicut ipsorum patri diabolo ab initio falsare uerba dei atq; inflectere a suo ordine & sui ueneni interfere uirus studium fuit: ita & istis successoribus suis, hanc suæ artis hæreditatem reliquit. Deniq; cum dixisset dominus ad Adam, ex omni ligno paradisi manducabitis: ille cum uellet Euam decipere, liberalitatem dei omnia edere permittentem, una tantūmodo interiecta syllaba in quātas coartauit angustias? Ait enim: Quid est quod dixit deus, ut ex omni ligno paradisi non manducetis? Quo scilicet per hoc graue esse præceptum dei apud hominem conquerēs, præuaricationē præcepti facilius persuaderet. Hæc exempla patris sui, atq; hanc artem magistri sui secuti hæretici, quoscunq; ueterum nobiliū tractatorum inuenerunt de his quæ ad gloriam dei pertinet plene & fideliter disputasse: ita ut ex lectione eorum unusquisq; fidelium proficere possit & instrui, non pepercerunt scriptis eorum uenenatū uirus infundere, siue interpolando quæ dixerant, siue quæ nō dixerāt inferēdo: quo facilius uidelicet sub nomine doctissimi cuiusq; & nobilis inter scriptores ecclesiasticos uiri, hæresis suæ astrueretur assertio: ex eo quod ita sensisse etiam aliqui de claris uiris & catholicis uidentur. Et horum manifestissimas inter Græcos scriptores ecclesiasticos probationes tenemus. Et q̄uis quāplurimi sint ex ueteribus, in quorum libris huiusmodi deprehēditur adulteriū: tamen paucorum sufficit adhibere testimonia: ex quibus facilius quid etiam Origenis libris acciderit agnoscat. Clemens apostolorū discipulus, qui Romanæ ecclesiæ post apostolos & episcopus & martyr præfuit, libros ædidiit qui appellantur, *ἀναγνώρισμός*, id est, recognitio: in quibus cum ex persona Petri apostoli doctrina quasi uere apostolica in quāplurimis exponatur: in aliquibus ita Eunomij dogma scribitur, ut nihil aliud q̄ ipse Eunomius disputare creditur, filium dei creatum ex nullis extantibus asseuerans. Tum deinde etiā illud adulteriū inseritur genus: ut naturam diaboli cæterorumq; dæmonum non propositi uoluntatisq; malicia, sed excepta ac separata creaturæ produxerit qualitas: qui utiq; in cæteris omnem rationabilē creaturam docuerat liberi arbitrij facultate donatam. Sunt etiam alia nonnulla libris eius inserta: quæ ecclesiastica regula omnino non recipit. Quid queso de his sentiendum est, quod apostolicus uir, imo pene Apostolus, non ea scribit quæ apostoli dicunt: cui Paulus apostolus testimonium dedit dicens: Cum Clemente & adiutoribus meis cæteris, quorū nomina sunt in libro uitæ: & scribebat hoc quod libris uitæ contrarium est? An id potius credendum est quod supra diximus, quod peruersi homines assertionem dogmatum suorum sub uirorum sanctorum nomine tanq̄ facilius credenda inseruerunt: ea quæ nec illi sensisse, nec scripsisse credendi sunt?

C Clemens quoque alius Alexandrinus presbiter & magister ecclesie illius, in omnibus pene libris suis, trinitatis gloriam atque aeternitatem unam eandemque designat: & interdum inuenimus aliqua in libris eius capitula, in quibus filium dei creaturam dicit. Nunquid credibile est de tanto uiro tam in omnibus catholico, tam erudito, ut uel sibi contraria senserit, uel ea quae de deo non dicam credere, sed uel audire quidem impium est scripta reliquerit? Dionysius quoque Alexandrinus episcopus eruditissimus assertor ecclesiasticae fidei, cum in quamplurimis intantum unitatem, atque aequalitatem trinitatis defendat, ut imperitioribus quibusque etiam secundum Sabellium sensisse uideatur: in his tamen libris suis quos aduersus Sabellij haeresim scribit, talia inueniuntur inserta, ut frequenter Ariani autoritate ipsius se defendere contentur. Propter quod & sanctus episcopus Athanasius compulsum est Apologeticum pro libris ipsius scribere: pro eo quod certus erat non illum diuerse potuisse sentire, sibique ipsi contraria scribere: sed quod inserta haec a maliuolis nosset. Et haec quidem nos ducti rei ipsius consequentia, de sanctis uiris & ecclesiae doctoribus sensimus: quo scilicet non putemus eos qui rectam ecclesiasticam fidem in quamplurimis astruxerunt, in aliquibus sibi metipsis diuersa sensisse. De Origene uero in quo similiter, ut in his quos supra diximus, aliqua diuersitas inuenitur, istud non sufficit sentire quod de praedictis iam catholicis sentitur uel intelligitur uiris: nec similis causae similis sufficit excusatio: nisi & ipsius haec conquerentis & deplorantis scriptis & uocibus probemus. Quid enim ipse dum adhuc in carne esset uiuens, sentiens, uidentisque perpeffus sit: de librorum suorum, uel sermonum corruptionibus uel adulterinis additionibus, ex ipsius epistola quam scribit ad quosdam charos suos Alexandriae euidenter docetur: & per haec quae sit causa quod in ipsius scriptis quaedam sibi contraria inueniantur agnosces.

ITEM DE ADULTERATIONE LIBRORVM

ORIGENIS EX EPISTOLA IPSIVS.

D **V**erba Origenis ex epistola ipsius quam ad quosdam charos suos in Alexandria scripsit, contra eos qui libros eius adhuc eo uiuente adulterauerunt. Quidam eorum qui libenter habent criminari proximos suos, ascribunt nobis & doctrinae nostrae crimen blasphemiae, quod a nobis nunquam audierunt, de quo ipsi uiderint: nolentes obseruare mandatum illud, quod dicit: quia maledici regnum dei non possidebunt: dicentes patre maliciae ac perditionis, & eorum qui de regno dei eiciuntur, id est, diabolum me dicere esse saluandum: quod ne aliquis quidem mente motus & manifeste insaniens dicere potest. Sed nihil mihi mirum uidetur, si adulteretur doctrina mea ab inimicis meis, & tali adulterio corrupta, quali adulterio corrupta est epistola Pauli apostoli. Quidam enim sub nomine Pauli apostoli falsam epistolam scripserunt, ut conturbaret Thessalonicenses: quasi instaret dies domini & seduceret eos. Propter hanc epistolam in secunda epistola quam ad Thessalonicenses scripsit, haec dixit: Rogamus autem uos fratres per aduentum domini nostri Iesu Christi & uestram congregationem in ipsum: ut non moueamini cito a sensu uestro, neque terreamini, neque per spiritum, neque per uerbum, neque per epistolam tanquam per nos missam, quasi instet dies domini. Nemo uos seducat ullo modo. Talia ergo quaedam uideo etiam nobis accidere. Nam quidam author haereseos, cum sub praesentia multorum habita inter nos fuisset disputatio, & descriptum accipiens ab his qui descripserant codicem, quae uoluit addidit, & quae uoluit abstulit, & quod ei uisum est permutauit: circumferens tanquam ex nomine nostro insultans, & ostendens ea quae ipse conscripsit. Pro quibus indignantes fratres qui in Palestina sunt, miserunt ad me Athenas hominem qui acciperet a me ipsum authenticum exemplar, quod ne relictum quidem uel recensitum a me antea fuerat: sed ita neglectum iacebat, ut uix inueniri potuerit. Misi tamen, & sub teste deo loquor, quoniam cum conuenissem illum ipsum qui adulterauerat librum quare hoc fecisset: uelut satis faciens mihi respondit: Quoniam magis ornare uolui disputationem ipsam atque purgare. Videte quali purgatione disputationem nostram purgauit? Tali nempe quali purgatione Marcion purgauit euangelia uel apostolum, uel quali successor eius post ipsum Appelles. Nam sicut illi subuerterunt scripturarum ueritatem: sic & iste sublati quae uere dicta sunt ob nostri criminationem inseruit quae falsa sunt. Sed licet homines haeretici & impii sint, qui haec facere ausi sunt: tamen habebunt & illi iudicem deum, qui talibus aduersum nos criminationibus